



FOTO: LARS BIRGER JOHANSSON

Speltvete – nyttigt spannmålsslag och växtgenetisk resurs.

## Nu blir gamla sorter lagliga

Nya regler för bevarandesorterna flyttar in dem på sortlistan, vilket gör handel möjligt.

GAMLA SORTER av framförallt spannmål odlas allt mer, särskilt bland ekologiska odlare, men det har saknats en möjlighet att sälja utsäde till dem eftersom det inte gått att få in dem på sortlistorna. Nu är en föreskrift på gång från Jordbruksverket som skall göra det möjligt.

### Sortlistorna

För allt lantbruks- och köksväxtutsäde som säljs i Sverige gäller att det måste vara certifierat och finnas med på antingen Sveriges eller EUs sortlista, vilket kostar en hel del. Det här begränsar handel med utsäde av äldre sorter starkt. (För köksväxterna finns redan ett regelverk som gör att äldre sorter kan säljas, men begränsat till fritidsodlingen.)

Men nu har myndigheterna kommit till insikt om att regleringarna av handel med utsäde står i motsättning till ambitionerna att bevara växtgenetiska resurser. Därav den nu föreslagna föreskriften som skall göra det möjligt att sälja utsäde av de sk bevarandesorterna.

### Nytt EU-direktiv

För ett år sedan kom EU med ett direktiv som skall underlätta för dem

som vill sälja utsäde till bevarandesorter. EU-direktivet innebär en enklare och billigare registrering av de här sorterna. Nu har Jordbruksverket följt upp med ett förslag till föreskrift om godkännande och saluföring av bevarandesorter i Sverige.

I stort kommer kraven på bevarandesorterna att ligga på samma nivå vad gäller sortrenhet och kvalitet på utsädet som för de sorter som finns på sortlistan. Däremot är det en enklare och därmed billigare hantering. Bevarandesorterna behöver inte provodlas och utsädet behöver inte certifieras, även om ungefär samma krav skall uppfyllas.

### Bevarandevärd

Det krävs att sorten skall ses som bevarandevärd för de växtgenetiska resurserna och den skall odlas och saluföras i sin ursprungsregion. (För vår del har Jordbruksverket angett Sverige som ursprungsregion.) Här finns alltså vissa begränsningar som kan göra att en del nu odlade sorter inte kommer med på listan eller inte kommer att få saluföras hos oss. Ett exempel är Svedjeråg från Finland. Här finns möjlighet enligt direktivet

att vi samordnar oss med finska myndigheter så att både Sverige och Finland ingår i regionen. Här finns frågetecken om Jordbruksverket kommer att göra det, liksom frågetecken kring hur ”bevarandevärd för de växtgenetiska resurserna” kommer att tolkas.

### Enhetlig och stabil

För godkännande kräver Jordbruksverket att sorten skall vara särskiljbar, enhetlig och stabil. Enhetligheten kommer att bedömas så att sorter med upp till 10 % plantor av klart avvikande typ vid odling i kontrollparceller kommer att godkännas. Men ger det tillräckligt utrymme för variation? En av de specifika egenskaper som gör de här sorterna intressanta att odla är just att det finns en variation inom dem. För ett godkännande skall en ansökan lämnas in där sorten beskrivs och ett prov på utsädet ingår.

I direktivet ingår regler för att begränsa mängden av det här utsädet på marknaden. Av varje bevarandesort får högst 0,3 % (0,5 % för havre, råg, rågvete och åkerböna) av den totala volymen utsäde som används av arten ifråga i Sverige godkännas för försäljning. De olika sorterna inom en art får tillsammans säljas i en volym på maximalt 10 % av det som används i Sverige. För arter som totalt sett är små i landet får den här begränsningen höjas så att istället utsäde till sådd av 100 ha av sort, respektive art får säljas.

### Odling alltid OK

För gamla sorter som av olika skäl inte kommer att godkännas för sortlistan blir det även fortsättningsvis möjligt att odla dem och uppföröka utsäde för eget behov. Den här regleringen berör endast odling för försäljning av utsäde och försäljning av utsäde.

Remisstiden gick ut den 22 juni och föreskriften börjar gälla redan från den 1 juli 2009. Ekologiska Lantbrukarna har lämnat in ett remissvar under tidningens pressläggning och remissvaret finns att läsa på [www.ekolantbruk.se](http://www.ekolantbruk.se) under Näringspolitik/Utsäde.

LENNART LARSSON